

Bruselj, 28. april 2025
(OR. en)

7679/25

CULT 25
AUDIO 23
SOC 235
SUSTDEV 20
SAN 169
EDUC 120
EMPL 151
RELEX 481
DIGIT 67

DOPIS

Pošiljatelj:	predsedstvo
Prejemnik:	Odbor stalnih predstavnikov/Svet
Zadeva:	Nov pristop h kulturi v Evropski uniji: kulturni kompas in prihodnost programa Ustvarjalna Evropa – <i>orientacijska razprava</i>

V prilogi vam pošiljamo usmerjevalni dopis predsedstva o navedeni zadevi za orientacijsko razpravo na seji Sveta (izobraževanje, mladina, kultura in šport) 13. maja 2025.

**Nov pristop h kulturi v Evropski uniji:
kulturni kompas in prihodnost programa Ustvarjalna Evropa**

Orientacijska razprava

A. UVOD

Trenutne nestabilne in zaskrbljujoče geopolitične razmere zahtevajo močno in enotno EU. Kultura in kulturna dediščina sta izraz ustvarjalnosti in naše bogate zgodovine; zagotavljata temelje za življenje skupnosti, kulturno raznolikost in evropske vrednote. Hkrati se evropski kulturni in ustvarjalni sektorji soočajo z izzivi brez primere. Ruska agresija proti Ukrajini in z njo povezana barbarstva jasno kažejo, da je ogrožena tudi kulturna dediščina. V konfliktnih razmerah, ko skupna evropska kultura in dediščina postaneta žrtev vojne, je ključno razviti družbeno in institucionalno odpornost ter strategije, ki kulturo, dediščino in trajnostni razvoj postavljajo v središče politik okrevanja.

Zato je treba v tej ključni fazi za Evropo ponovno razmisliti o naši podpori, ki jo namenjamo kulturi ter kulturnim in ustvarjalnim sektorjem. Z zanimanjem pričakujemo objavo večletnega finančnega okvira 2028–2034, ki bo določil obseg in okvir prihodnje finančne podpore EU za kulturo. Hkrati Evropska komisija v odziv na poziv Sveta pripravlja kulturni kompas, krovni strateški okvir za usmerjanje in koriščenje različnih razsežnosti kulture, ki naj bi zagotovil smernice za pereča vprašanja, s katerimi se soočajo evropski kulturni in ustvarjalni sektorji.

B. PRIHODNOST PROGRAMA USTVARJALNA EVROPA

V zvezi s tem je program Ustvarjalna Evropa – najpomembnejši instrument za podporo evropskim kulturnim in ustvarjalnim sektorjem, ki ga financira EU –, še posebej zanimiv za vse države članice. Pobude, ki so se izvajale v okviru programa Ustvarjalna Evropa, so omogočile znatno podporo čezmejnemu sodelovanju, spodbujanje kulturne in jezikovne raznolikosti, združevanje strokovnega znanja ter razvoj potenciala in obsega evropskih subjektov v kulturnih in ustvarjalnih sektorjih. Prispevale so tudi h krepitvi profesionalizacije in konkurenčnosti kulturnih in ustvarjalnih sektorjev ter k rasti na svetovnem trgu.

Načrtovanje in izvajanje programa Ustvarjalna Evropa še naprej ostaja v pristojnosti Evropske komisije. Ministri in ministrice za kulturo 27 držav članic EU so januarja 2025 podpisali pismo, naslovljeno na podpredsednico Henno Virkkunen ter komisarja Glenna Micallefa in Piotra Serafina, v katerem so poudarili pomen kulture za razvoj in raznolikost Evrope ter opozorili, da bi bilo treba nadaljevati skupna prizadevanja za ohranitev programa. Ministri in ministrice EU za kulturo so ugotovili, da je program Ustvarjalna Evropa edini program EU, ki je bil zasnovan posebej za podporo sodelovanju med kulturnimi in ustvarjalnimi organizacijami, umetniki in kulturnimi delavci. Poudarili so, da ima kultura ključno vlogo pri varovanju skupnosti vrednot, bogatenju naše skupne evropske identitete in krepitvi socialne kohezije, obenem pa podpira inovacije in konkurenčnost. Poleg tega kultura spodbuja občutek pripadnosti in državljskega udejstvovanja, kar je bistveno za ohranjanje demokratičnih vrednot EU. Opozorili so, da potreba po sodelovanju v kulturnih in ustvarjalnih sektorjih na ravni EU še nikoli ni bila bolj nujna, zlasti v kontekstu trenutne digitalne preobrazbe ter v svetu, ki se nenehno spreminja.

Volja za nadaljevanje programa Ustvarjalna Evropa je razvidna iz zaključka dopisa:

„(...) da bi zagotovili, da se bo sektor lahko še naprej prilagajal in uspeval v hitro razvijajočem se svetovnem okolju, podpisani ministri in ministrice za kulturo odločno pozivamo Evropsko komisijo, naj še naprej namenja prednost kulturni raznolikosti in umetniški svobodi. Ponovno potrjujemo, da so za kulturne in ustvarjalne sektorje, vključno z avdiovizualno industrijo, potrebne učinkovite in sektorsko prilagojene spodbude EU. Te spodbude morajo biti zelo prepoznavne in strateško zasnovane tako, da podpirajo kulturno sodelovanje in ustvarjanje vsebin. Zagotoviti bi morale, da so strategije in prednostne naloge financiranja EU prožne in se odzivajo na hitro spreminjajoče se potrebe sektorja ter na digitalne izzive in tehnološke inovacije. Brez poseganja v proračunska pogajanja EU želimo poudariti, da lahko le s takimi ciljno usmerjenimi ukrepi zagotovimo dolgoročno odpornost sektorja ter konkurenčnost in vitalnost evropskega kulturnega in ustvarjalnega ekosistema. Veselimo se naših nadaljnjih skupnih prizadevanj in dodatne krepitve vloge Evrope pri spodbujanju kulturne raznolikosti, ustvarjalnosti in inovacij.“

Jasno in odločno stališče ministrov in ministric EU za kulturo je ključni element, ki ga je treba upoštevati v tekočem pripravljalnem procesu v smislu krepitve programa Ustvarjalna Evropa v prihodnosti.

C. NOV KULTURNI KOMPAS

Kulturni kompas je vodilna pobuda v poslanici komisarja Glenna Micallefa. Kompas bi moral prispevati k vključevanju kulture v krovne cilje politike EU, in sicer s ponovno potrditvijo vrednot in vodilnih načel EU, pri čemer je končni cilj zagotoviti, da bo kultura dostopnejša za vse. Obravnavati bi moral potrebo po bolj strateškem in usklajenem pristopu k podpori EU kulturi, in sicer takšnemu, ki se odziva na zahtevne politične in geopolitične razmere.

Komisija je začela priprave na to strateško pobudo, vključno s prvo plodno izmenjavo z državami članicami EU na neformalnem ministrskem srečanju 8. aprila v Varšavi, pri čemer se je osredotočila na temeljna vodilna načela za oblikovanje politik EU na področju kulture, ki naj bi bila vključena v prihodnji kulturni kompas, in potrdila ključne usmeritve. Države članice so opozorile na nedvomno vrednost kulture ter potrebo po zagotavljanju umetniške svobode, varovanju kulturne raznolikosti, kulturne dediščine in krepitvi odpornosti sektorja, pri čemer digitalna tehnologija prispeva k pripravljenosti in dostopnosti kulture. Glede na podnebne spremembe bi morali oblikovalci kulturne politike upoštevati tudi trajnostni razvoj ter zagotoviti naložbe v inovacije in tehnološko preobrazbo, vendar z upoštevanjem vpliva umetne inteligence na sektor. Mnogi so umetnike in ustvarjalce označili za ključni kapital in se zavzeli za zakonodajo, ki bi olajšala njihove delovne pogoje in pravično plačilo ter izboljšala socialno zaščito. Udeleženci in udeleženke so soglasno poudarili vlogo kulture pri krepitvi demokracije, dobrega počutja in zdravja družb, zato sta bila izpostavljena vključevanje kulture v politike EU in kulturna diplomacija.

Po konstruktivnih razpravah na neformalnem ministrskem srečanju ponuja seja Sveta za izobraževanje, mladino, kulturo in šport 13. maja priložnost za poglobljeno izmenjavo mnenj med ministri in ministricami o ključnih temah kulturne politike, ki so vključene v kulturni kompas, da bi obravnavali glavne izzive za kulturo, kulturne in ustvarjalne sektorje ter industrije.

Celovit postopek posvetovanja o kulturnem kompasu vključuje tudi pisno posvetovanje (spletna anketa) in delovni seminar, ki ga bosta 17. junija 2025 v Bruslju skupaj gostila Evropska komisija in predsedstvo. Namen teh posvetovanj je olajšati sodelovanje držav članic pri oblikovanju prihodnje strateške politične podpore EU za kulturo.

D. VPRAŠANJA ZA ORIENTACIJSKO RAZPRAVO

V skladu z navedenim naj ministri in ministrice predstavijo svoja mnenja glede naslednjih vprašanj:

1. Glede na trenutne izzive, s katerimi se soočajo kulturni in ustvarjalni sektorji, navedite, ali bi bilo treba program Ustvarjalna Evropa prilagoditi, da bi se ti izzivi bolje obravnavali, in če je odgovor pritrdilen, kako?
2. Kako lahko glede na trenutne geopolitične razmere kulturni kompas prekine zdajšnje stanje in zagotovi, da bo strateški pomen kulture priznan skupaj z novimi političnimi prednostnimi nalogami, ki se pojavljajo na ravni EU in držav članic?

Čas, ki ga imate za govor, ne sme preseči treh minut.

Predsedstvo želi, da ministri in ministrice po seji Sveta za izobraževanje, mladino, kulturo in šport svoje izjave predložijo v pisni obliki. Vaši predlogi bodo posredovani Evropski komisiji kot prispevek k nadaljnji pripravi prihodnjega programa Ustvarjalna Evropa in kulturnega kompasa.
